herpy

AGAMY

Common Butterfly Lizard

Leiolepis belliana

Leiolepis belliana to naziemna, aktywna w dzień agama z Azji Południowo-Wschodniej, która kopie głębokie nory w piaszczystej glebie. Ma żółte plamy na grzbiecie oraz pomarańczowe i czarne poprzeczne pasy na bokach, a skórę boków potrafi rozłożyć jak motyl. Gatunek osiąga 40-50 cm, z czego większość przypada na ogon, żywi się głównie owadami i wymaga suchego terrarium z głębokim podłożem, w którym można kopać, mocnego ogrzewania oraz UVB.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Leiolepis bellii; Uromastyx belliana*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**40-50 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Sawanna**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 50 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**26-35 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-37 °C**
Temperatura w nocy	**20-25 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i rośliny**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**3-8 jaj**
Inkubacja	**55-75 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Leiolepis belliana to spłaszczona, smukła agama o zaokrąglonej głowie, długim ogonie i drobnych, ziarnistych łuskach grzbietowych. Barwa podstawowa jest szara do oliwkowozielonej, z wydłużonymi, jasnożółtymi plamami na grzbiecie, które u młodych zwierząt mogą zlewać się w trzy podłużne pasy. Na bokach znajdują się pomarańczowe i czarne poprzeczne pasy, najintensywniejsze u samców w okresie godowym. Gdy zwierzę się prezentuje, rozpłaszcza boki tak, że kolorowe pasy przypominają skrzydła. Nazwa gatunkowa upamiętnia brytyjskiego zoologa Thomasa Bella.

Długość ciała od pyska do kloaki wynosi około 15 cm, maksymalnie do 18 cm. Z ogonem dorosłe zwierzęta mierzą co najmniej 40 cm, a duże osobniki około 50 cm. Świeżo wyklute młode mają około 4 cm od pyska do kloaki. Obie płcie mają po 13-20 porów udowych z każdej strony, a samce są barwniejsze od samic. Gatunek opisano w 1827 roku jako *Uromastyx belliana* i jest on bliskim krewnym kolczastogonów. Rodzaj *Leiolepis* jest taksonomicznie skomplikowany. Kilka gatunków jest partenogenetycznych, czyli tworzą populacje złożone wyłącznie z samic, które rozmnażają się bez samców. *Leiolepis ocellata* genetycznie mieści się w obrębie *L. belliana*, ale uznaje się ją za odrębny gatunek, ponieważ wygląda inaczej i ma inną

liczbę chromosomów. Granica wobec *Leiolepis reevesii* również nie jest całkiem ostra, a oba gatunki mogą się krzyżować. Forma z czerwonymi pasami *rubritaeniata*, dawniej uznawana za podgatunek *L. belliana*, jest obecnie zaliczana do *L. reevesii* lub traktowana jako odrębny gatunek. Przy zakupie warto więc upewnić się, że zwierzę zostało prawidłowo oznaczone.

Zwierzę jest płochliwe i przy najmniejszym niepokoju ucieka do nory. Najlepiej pasuje do hodowcy, który chce obserwować aktywne zwierzę kopiące i wygrzewające się w słońcu, a nie zamierza go brać do ręki.

Występowanie i środowisko

Leiolepis belliana występuje w Azji Południowo-Wschodniej: w Tajlandii, Mjanmie, Kambodży i Wietnamie, Malezji oraz na Sumatrze i Bangce w Indonezji. Stwierdzenia z Laosu i Indii są niepewne i nie są brane pod uwagę.

> **Naturalny zasięg:** Tajlandia, Mjanma (Birma), Kambodża, Wietnam, Malezja i Indonezja.

ŚRODOWISKO

Na obszarze występowania panuje tropikalny klimat monsunowy z porą deszczową i porą suchą. Gatunek zamieszkuje otwarte, nasłonecznione i ciepłe tereny o dobrze przepuszczalnej, piaszczystej glebie: niskie, płaskie obszary z rozproszonymi kępami traw, palmami kokosowymi i roślinnością nadbrzeżną, często w pobliżu wybrzeża i wzdłuż rzek, gdzie osadza się luźna gleba, ale także na terenach uprawnych i wykarczowanych oraz wzdłuż piaszczystych leśnych ścieżek. Zwierzęta kopią nory o średniej głębokości 30 cm i długości 70 cm, niektóre do 75 cm głębokości. Nora ma często kształt litery Y, a każde odgałęzienie kończy się otworem, dzięki czemu zwierzę zawsze ma drogę ucieczki; mogą też występować ślepe korytarze. To samo zwierzę korzysta wielokrotnie z tej samej nory. Nora służy również jako miejsce noclegu, schronienie przed pogodą i pożarem oraz miejsce składania jaj. Nocą zwierzę zamyka wejście swoim płaskim ciałem.

Zwierzęta wygrzewają się na kopcach ziemi, drewnie wyrzuconym przez wodę, pniakach i odsłoniętej ziemi. W środku dnia gleba w płytkich norach nagrzewa się tak bardzo, że zwierzęta trzymają się od nich z daleka. Są płochliwe i przy niewielkim niepokoju uciekają do nory. Samiec i samica często dzielą norę, a w porze suchej zwierzęta chowają się w norach.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 50 cm (długość × szerokość × wysokość). Najważniejsza jest powierzchnia dna, bo gatunek jest naziemny, ale wysokość musi pomieścić głęboką warstwę podłoża. Pojedyncze zwierzę może sobie poradzić w 90 × 45 × 45 cm, pamiętaj jednak, że głębokie podłoże zabiera część wysokości.

Podłoże musi mieć co najmniej 20 cm głębokości, najlepiej więcej, i składać się z mieszanki piasku i nienawożonej ziemi ogrodowej, aby nory się nie zawalały. Dolna warstwa powinna być lekko wilgotna, reszta sucha. Ułóż płaskie kamienie, korę korkową i korzenie, aby zwierzę miało miejsca do wygrzewania i kryjówki, i zamocuj je tak, by nie mogło ich podkopać i przewrócić. Wentylacja musi być dobra, a pokrywę trzeba móc zamknąć na zamek, bo zwierzęta są szybkie i płochliwe.

TEMPERATURA

Miejsce do wygrzewania powinno mieć temperaturę powierzchni 35-37 °C. Obserwuj zachowanie zwierzęcia i dostosuj warunki. Powietrze w ciepłej części ma 30-35 °C, a chłodna część 26-29 °C. Nocą temperatura spada do 20-25 °C.

Zwierzę musi zawsze mieć możliwość ucieczki od ciepła, w głąb podłoża lub do kryjówki. Stosuj spoty halogenowe lub promienniki ceramiczne z osłoną z kratki i termostatem. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi i termometrem na podczerwień i regularnie kontroluj miejsce do wygrzewania. Zwierzę, które stale chowa się przed ciepłem, ma za gorąco, a zwierzę, które się nie wygrzewa, ma za zimno.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 30-50 %, a terrarium musi być suche. Zraszanie zwykle nie jest potrzebne, z wyjątkiem bardzo suchego otoczenia. Zwierzę musi mieć miskę ze świeżą wodą, wystarczająco dużą, by mogło się w niej kąpać. Zwierzę dużo pije, więc miskę trzeba napełniać codziennie. Podłoże nie może być mokre, bo pojawi się pleśń.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i wygrzewa się na otwartym terenie, dlatego potrzebuje mocnego światła i UVB. Zastosuj świetlówkę lub LED 6.500 K nad całym terrarium oraz świetlówkę UVB T5 HO 10-12 % nad miejscem do wygrzewania. Strefa Fergusona nie została dla gatunku ustalona; strefa 3 to szacunek dla jaszczurki wygrzewającej się na otwartym terenie. Sprawdzaj odległość miernikiem UV i wymieniaj świetlówki zgodnie z zaleceniami producenta. Światło powinno być włączone 10-12 godzin dziennie.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Leiolepis belliana zjada głównie owady, ale także rośliny. W naturze łapie szarańczaki, larwy chrząszczy, motyle i kraby, a zjada też trawę i inne rośliny. Podawaj świerszcze, karaczany, mączniki i drewnojady, a także oferuj ciemnozielone liście, takie jak mniszek, liście kapusty i liście gorczycy, oraz kwiaty. Owoce podawaj tylko w niewielkich ilościach. Sałata ma prawie zerową wartość odżywczą i należy jej unikać.

Młode i dorosłe karmi się codziennie. Podawaj tyle, ile zwierzę zje w ok. 10 minut. Owady posypuj wapniem przy każdym karmieniu, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym z D3. Urozmaicaj pokarm, bo zwierzę bywa wybredne.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest płochliwe i szybkie i ucieka do nory, gdy tylko coś się poruszy. Źle znosi branie do ręki. W naturze zwierzęta są monogamiczne i dzielą norę z partnerem.

Zwierzęta można trzymać pojedynczo lub w parach. Para najprawdopodobniej przystąpi do rozrodu. Dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem, bo walczą, natomiast dwie samice podobnej wielkości zwykle dobrze się dogadują. Zapewnij dużo miejsc do wygrzewania i kryjówek, a nowe zwierzęta poddawaj kwarantannie.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Obie płcie mają pory udowe, więc nie można na ich podstawie odróżnić płci. Samce są barwniejsze, zwłaszcza na bokach w okresie godowym, kiedy mają 7-9 pomarańczowoczerwonych i czarnoniebieskich poprzecznych pasów. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany; do rozrodu używa się zwierząt od 2. roku życia. Samica przed kopulacją musi być w pełni wyrośnięta i dobrze odżywiona, bo składanie jaj wyczerpuje jej zapasy wapnia i sił.

GODY I KOPULACJA

Zwierzęta rozmnażają się latem, w ciepłej i suchej porze roku. Samce walczą, krążąc wokół siebie i prezentując kolorowe boki. Para jest monogamiczna i dzieli norę. Nie jest udokumentowane, czy chłodny okres spoczynku sprzyja rozrodowi. Trzymaj parę razem, dopóki panuje spokój, bo gatunek żyje w parach.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 3-8 jaj w jednym zniesieniu w norze, podczas ciepłej, suchej pogody. Daj samicy możliwość wykopania nory w wilgotnym podłożu o głębokości co najmniej 30 cm w ciepłej części terrarium. Samica bez odpowiedniego miejsca może zatrzymać jaja, co zagraża jej życiu.

INKUBACJA

Inkubacja nie jest dla gatunku udokumentowana. 28-30 °C i około 55-75 dni to szacunek na podstawie innych jajorodnych agam. Ostrożnie wykop jaja, nie obracając ich, i umieść je w zwilżonym wermikulicie w zamkniętym pojemniku w inkubatorze z termostatem. Nie wiadomo, czy u gatunku występuje determinacja płci zależna od temperatury.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młodymi przez kilka miesięcy opiekują się w norze rodzice, zanim wykopią własne nory. W hodowli przenosi się je do osobnego terrarium z głębokim podłożem i wieloma kryjówkami. Karm je codziennie małymi owadami, posypuj wapniem i zapewnij UVB. Młode szybko rosną, a zbyt mało wapnia i UVB prowadzi do osteoporozy.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium: zbyt mało ciepła, zbyt mało UVB, zbyt gęste lub mokre podłoże i zbyt jednostronny pokarm. Typowe problemy to:

- Osteoporoza (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia. Zapewnij UVB i owady posypane suplementem.
- Odwodnienie, jeśli woda nie jest dostępna. Codziennie podawaj świeżą wodę.
- Niedrożność jelit po połknięciu dużych ilości luźnego piasku; stosuj mieszankę z ziemią, w której nory się utrzymują.
- Choroby żołądkowo-jelitowe i pasożyty, zwłaszcza u świeżo zakupionych zwierząt. Zleć badanie próbki kału.
- Problemy ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego podłoża do kopania.
- Problemy skórne przy zbyt mokrym podłożu.

Skontaktuj się z weterynarzem w razie apatii, braku apetytu lub problemów z linieniem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.